

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ที่จะทำการวิจัยคือตำบลต่าง ๆ ทุกตำบลในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ แต่เนื่องจากสภาพการคมนาคมในอำเภอโกรกพระไม่สะดวกในการเดินทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝนและเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติของการสื่อสาร (Naturalistic Communication Conditions) ให้มากที่สุด ป้องกันมิให้สิ่งใดมาอิทธิพลต่อการตอบแบบสอบถามของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาค้นคว้าระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรงมากที่สุด และเพื่อเป็นการกระตุ้นหรือโน้มน้าวใจให้กลุ่มประชากรดังกล่าวให้ความร่วมมือมากที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการดำเนินการวิจัยประเภทการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบ One Shot Descriptive Study โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มประชากรเพื่อถามความคิดเห็นของผู้ที่ทำการศึกษาดังกล่าวโดยตรง ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

๑. ลักษณะประชากรที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามส่งไปทางไปรษณีย์ให้แก่ครูทุกคนที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนทุกแห่งในอำเภอโกรกพระ โดยได้ขอรายชื่อและที่อยู่ของครูดังกล่าวจากหมวดการศึกษาอำเภอโกรกพระ ซึ่งมีรวมทั้งสิ้น ๒๓๑ คน แต่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทำการศึกษาในครั้งนี้ ๒๒๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๘๘ รายชื่อโรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอโกรกพระมีดังต่อไปนี้

๑. โรงเรียนวัดศาลาแดง
๒. โรงเรียนบ้านกระเจิงงาม
๓. โรงเรียนวัดนากลาง
๔. โรงเรียนบ้านเขาปูน
๕. โรงเรียนวัดสามัคคีราษฎร์
๖. โรงเรียนวัดท่าซุด

๓. โรงเรียนวัดบางปรวม
๔. โรงเรียนราษฎร์อุทิศ
๕. โรงเรียนวัดโนนราษฎร์
๑๐. โรงเรียนบ้านโพธิ์งาม
๑๑. โรงเรียนวัดบางมะฝ่อ
๑๒. โรงเรียนวัดคงชะพลู
๑๓. โรงเรียนบ้านเนินเวียง
๑๔. โรงเรียนสรวดีวิทยา
๑๕. โรงเรียนบ้านหนองคอ
๑๖. โรงเรียนวัดหาคสูง
๑๗. โรงเรียนวัดบ่อพลับ
๑๘. โรงเรียนวัดหนองพรมหนอง
๑๙. โรงเรียนวัดเนินหล้าคา
๒๐. โรงเรียนวัดตากแดด
๒๑. โรงเรียนบ้านเนินศาลา
๒๒. โรงเรียนวัดเนินกะพี
๒๓. โรงเรียนบ้านคลองม่วง
๒๔. โรงเรียนบ้านเนินกวาง
๒๕. โรงเรียนบ้านเขากำพระ
๒๖. โรงเรียนวัดโกรกพระใต้
๒๗. โรงเรียนบ้านยางศาล
๒๘. โรงเรียนภานุพิทักษ์วิชาเวทย์
๒๙. โรงเรียนบ้านบางฉา
๓๐. โรงเรียนบ้านเนินกร่าง
๓๑. โรงเรียนวัดบ้านหว้า
๓๒. โรงเรียนบ้านบางมะฝ่อ

๓๓. โรงเรียนโกรกพระ

๓๔. โรงเรียนโกรกพระพิทยาคม

๒. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรวิจัยและร่างแบบสอบถามที่ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลชั้น โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและคำแนะนำเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่กองสุศึกษาและกองสุขภาพวิทยาลัยในการตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเนื้อหา แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมานั้นประกอบไปด้วยคำถามให้เลือกตอบทั้งแบบปลายเปิด (Open-ended) และปลายปิด (Close-ended) ทั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น ๒ หมวดใหญ่ ๆ คือ

หมวดที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๔ ข้อ ซึ่งได้แก่เรื่อง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา วิชาที่สอน ประเภทของโรงเรียน การได้รับการฝึกอบรม การเป็นเจ้าของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ พฤติกรรมในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ

หมวดที่ ๒ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องการรักษาความสะอาดจำนวน ๑๗ ข้อ ซึ่งได้แก่ความคิดเห็นในด้านบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป การตระหนักถึงปัญหาในชุมชนและวิธีแก้ไข ทัศนคติ พฤติกรรมและแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด และการมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องการรักษาความสะอาด

๓. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อได้ปรับปรุงและตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทางด้านสาธารณสุขแล้ว จึงได้นำเครื่องมือดังกล่าวนี้ไปทดลองสอบถามครูจำนวน ๒๐ คนที่โรงเรียนในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกันและมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับลักษณะประชากรของอำเภอโกรกพระ เพื่อศึกษาความเข้าใจและข้อบกพร่องต่าง ๆ ของคำถาม โดยให้ครูเหล่านั้นได้วิพากษ์วิจารณ์ แนะนำและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาสาระ และวิธีนำเสนอสาร อันได้แก่ความยากง่ายของแบบสอบถาม การเรียงลำดับ

ข้อความและภาษาที่ใช้ในเนื้อหาของการตอบแบบสอบถามด้วย ผู้วิจัยก็ได้นำมาใช้ประกอบการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาต่อมา

เมื่อแก้ไขแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำแบบสอบถามข้อ ๒๖ ซึ่งเกี่ยวกับการมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสาร เรื่องการรักษาความสะอาดของครูในอำเภอโกกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ไปทำการทดสอบเพื่อหาความเชื่อถือได้ของเครื่องมือทำวิธีการ Spearman - Brown โดยใช้สูตรดังนี้

$$r_{xx} = \frac{nr_{tt}}{1+(n-1)r_{tt}}$$

r_{xx} = ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมด

r_{tt} = ความเชื่อมั่นของส่วนหนึ่งในแบบทดสอบนั้น

n = อัตราส่วนระหว่างจำนวนข้อสอบทั้งหมดกับจำนวนข้อสอบในส่วนหนึ่งของแบบทดสอบนั้น

ผลจากการคำนวณปรากฏว่าแบบสอบถามข้อ ๒๖ มีความเชื่อถือได้เท่ากับ ๐.๘๕ ซึ่งเป็นค่าที่มีความเชื่อถือได้ในระดับที่สูงทีเดียว

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ไปให้แก่ประชากรที่ทำการศึกษาตามรายชื่อและที่อยู่ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๔ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ๑ เดือน คือตั้งแต่วันที่ ๖ มิถุนายน ถึง ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๔

๕. การตรวจสอบแบบสอบถาม

ภายในระยะเวลา ๑ เดือนผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น ๒๒๗ ชุด จึงนำมาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม โดยได้คัดเลือกแบบสอบถามที่มีความบกพร่องออกไป ๗ ชุด จึงเหลือแบบสอบถามที่ตรงตามความประสงค์ในการวิจัยทั้งสิ้น ๒๒๐ ชุด

๖. กรรมวิธีข้อมูล วิธีวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณควมมือและควมเครื่องคอมพิวเตอร์

อนันต์ ศรีโสภณ, หลักการวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๑),

ประกอบกัน ดังนั้นเมื่อรวบรวมข้อมูลตั้งกล่าวได้แล้ว ผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงความถี่ จัดทำ
 ตารางอิทธิพล ลงรหัสและเจาะบัตร เพื่อการคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อไป โดยใช้วิธีการ
 คำนวณเชิงสถิติคือ ความถี่ ร้อยละ และ Chi-Square ซึ่งมีสูตรดังนี้คือ

$$X^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

\sum คือสัญลักษณ์แสดงการรวมผลตั้งแต่ละของแรกถึงของสุดท้าย

O คือค่าความเป็นจริง

E คือค่าที่คาดหวัง

อนึ่ง เพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย จึงได้กำหนดค่าตัวเลขในการคำนวณ

ดังนี้

การใช้สื่อมวลชนแต่ละประเภทน้อย = ๑ คะแนน

การใช้สื่อมวลชนแต่ละประเภทมาก = ๒ คะแนน

จากนั้นจึงนำคะแนนการใช้สื่อมวลชนทั้ง ๒ ประเภท คือ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์
 หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสาร และหนังสือเล่มมารวมกัน เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มการใช้สื่อมวลชน
 มากหรือน้อย

ส่วนจำนวนครั้งในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในรอบ ๑ ปีที่
 ผ่านมา (ข้อ ๒๑๖) นั้น ได้กำหนดค่าตัวเลขในการคำนวณดังนี้

ไม่เคย = ๑ คะแนน

๑-๕ ครั้ง = ๒ คะแนน

๖-๑๐ ครั้ง = ๓ คะแนน

มากกว่า ๑๐ ครั้ง = ๔ คะแนน

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, วิชาชัย อักษรุระสุขและพิสิษฐ์ ศุภรีย์พงศ์, สถิติสำหรับการวิจัย
 ทางสังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๖๓), หน้า ๒๗.

แล้วนำคำตอบข้อ ๒๑๖ มารวมกันทั้ง ๑๕ ข้อ เพื่อแบ่งกลุ่มการมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องการรักษาความสะอาดเป็น ๒ กลุ่มต่อไป

ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งตัวแปรต่าง ๆ ออกเป็น ๒ กลุ่มคือ

- เพศ : ๑. ชาย ๒. หญิง
- อายุ : ๑. ต่ำกว่า ๕๐ ปี (ครูที่มีอายุน้อย) ๒. ตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป (ครูที่สูงอายุ)
- วิชาที่สอน : ๑. ไม่ได้สอนวิชาคานส์ศึกษา ๒. สอนวิชาคานส์ศึกษา
- การใช้สื่อมวลชน : ๑. ใช้สื่อมวลชนน้อย (ต่ำกว่า ๗ คะแนน)
๒. ใช้สื่อมวลชนมาก (ตั้งแต่ ๗ คะแนนขึ้นไป)
- ทัศนคติ : ๑. ทัศนคติสนับสนุนการมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องการรักษาความสะอาดแก่ประชาชนต่ำ
๒. ทัศนคติสนับสนุนการมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องการรักษาความสะอาดแก่ประชาชนสูง

การมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสาร

๑. การมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องการรักษาความสะอาดแก่ประชาชนน้อย (ต่ำกว่า ๓๑ คะแนน)
๒. การมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องการรักษาความสะอาดแก่ประชาชนมาก (ตั้งแต่ ๓๑ คะแนนขึ้นไป)

ส่วนการนำเสนอข้อมูลนั้นได้เสนอในรูปแบบความ ตารางและน้ำจิ้มต่าง ๆ มาสัมพันธ์กัน (Cross Tabulation)